

Het leefklimaat van jongeren in Rentray, locatie Eefde

*Stap 2 van het stapsgewijs toezicht op basis van
het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg*

Instellingsrapport

Inspectie Jeugdzorg
Inspectie van het Onderwijs

Utrecht, maart 2011

Samenvatting

De Inspectie Jeugdzorg doet stapsgewijs onderzoek naar de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg. De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2009 en 2010 stap 1 uitgevoerd, het toezicht op de rechtspositie van jongeren in de gesloten jeugdzorg. In 2010 en 2011 komt stap 2 aan bod, het toezicht op opvoeding, dagprogrammering en personeel. De inspectie heeft het toezicht stap 2 toegespitst op het leefklimaat binnen de instelling, omdat een goed leefklimaat van de jongeren een randvoorwaarde voor hun behandeling is en omdat in de gesloten jeugdzorg jongeren tegen hun wil kunnen worden opgenomen.

De Inspectie Jeugdzorg voert het toezicht stap 2 uit samen met de Inspectie van het Onderwijs, omdat de samenwerking van instelling en school een belangrijke factor is als het gaat om een veilig en verantwoord leefklimaat. De inspecties richten zich daarbij op het onderwijs dat *binnen* de instelling wordt gegeven.

Bij Rentray, locatie Eefde wordt het onderwijs binnen de instelling verzorgd door Rentray Onderwijs locatie Eefde.

In dit rapport geeft de Inspectie Jeugdzorg antwoord op de vraag in hoeverre de instelling in staat is om een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden.

De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs geven samen antwoord op de vraag of de kwaliteit van de samenwerking van school en instelling voldoende is.

Het eindoordeel van de Inspectie Jeugdzorg luidt dat de kwaliteit van het leefklimaat in Rentray, locatie Eefde voor jongeren *goed* is.

De instelling komt goed uit het onderzoek wat betreft de volgende punten:

- De instelling zorgt goed voor een passende dagbesteding en dagstructuur voor de jongeren.
- De instelling biedt de jongeren een aandachtvolle omgeving.
- De instelling heeft verschillende soorten leefgroepen en houdt rekening met de leeftijd en problematiek van jongeren bij de beoordeling welke leefgroep voor hen het meest geschikt is. Wanneer de problematiek van jongeren daarom vraagt, zijn er voldoende mogelijkheden om extra begeleiding in te zetten op de leefgroepen.
- Het personeel is duidelijk toegerust voor het werk met de jongeren.

Het eindoordeel van de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs luidt dat Rentray, locatie Eefde en Rentray Onderwijs locatie Eefde *voldoende* samenwerken, wat een belangrijke voorwaarde is voor een veilig en verantwoord leefklimaat voor jongeren.

Instelling en school komen goed uit het onderzoek wat betreft de volgende punten:

- In de samenwerking tussen instelling en school is flink geïnvesteerd.

- Positief is dat unitmanagers en behandelcoördinatoren actief betrokken zijn bij incidenten en handelingsplannen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2 Het leefklimaat in Rentray, locatie Eefde	9
2.1 Dagprogramma	9
2.2 Passende en aandachtvolle omgeving.....	11
2.3 Aandacht voor samenstelling leefgroep.....	12
2.4 Voldoende toegerust personeel leefgroep.....	14
Hoofdstuk 3 De samenwerking tussen Rentray locatie Eefde en Rentray Onderwijs locatie Eefde	17
3.1 Samenwerking instelling en school.....	17
Hoofdstuk 4 Eindoordelen	21
4.1 Eindoordeel Inspectie Jeugdzorg.....	21
4.2 Eindoordeel Inspectie Jeugdzorg en Inspectie van het Onderwijs	21
Bijlage 1 – Toetsingskader inspecties	23
Bijlage 2 – Rapport van bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs	27
Bijlage 3 – Het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg	29
Bijlage 4 – Inhoudelijke reactie van de instelling op het rapport	33

Hoofdstuk 1 Inleiding

Stapsgewijs toezicht op basis van het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg

In september 2008 heeft de MOgroep het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg vastgesteld. Het Kwaliteitskader bevat veldnormen voor de sector en is opgesteld door afgevaardigden van de gesloten jeugdzorgaanbieders samen met de betrokken inspecties; naast de Inspectie Jeugdzorg zijn dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs.

Het nieuwe zorgaanbod is nog in ontwikkeling, daarom staan in het Kwaliteitskader *drie stadia* waarin de aanbieders van gesloten jeugdzorg moeten gaan voldoen aan deze normen. In navolging hiervan heeft de Inspectie Jeugdzorg toezicht in drie stappen gepland. Zij noemt dit het stapsgewijze toezicht, dat zij in 2008 op verzoek van de toenmalige minister voor Jeugd en Gezin is gestart bij alle instellingen voor gesloten jeugdzorg en dat loopt t/m 2012.

De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2009 en 2010 stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd. Dit was het toezicht op de rechtspositie van jongeren in de gesloten jeugdzorg.

In 2010 en 2011 is de uitvoering van stap 2 van het stapsgewijze toezicht aan de beurt.

Stap 2: toezicht op een veilig en verantwoord leefklimaat

In stap 2 komen normen uit de volgende onderdelen van het Kwaliteitskader aan bod: opvoeding, dagprogrammering en personeel. De inspectie heeft het toezicht stap 2 toegespitst op het leefklimaat binnen de instelling¹, omdat een goed leefklimaat van de jongeren een randvoorwaarde voor hun behandeling is en omdat in de gesloten jeugdzorg jongeren tegen hun wil kunnen worden opgenomen. De inspectie onderzoekt in hoeverre de instellingen voor gesloten jeugdzorg in staat zijn om een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden.

De inspectie beoordeelt aan de hand van een toetsingskader of het leefklimaat veilig en verantwoord is. Over de invulling van dit toetsingskader heeft de inspectie nauw overleg gehad met de sector gesloten jeugdzorg, zodat het gaat om zoveel mogelijk gedeelde opvattingen over wat een veilig en verantwoord leefklimaat is. Daarnaast heeft de inspectie zich laten inspireren door jongeren die hebben beschreven wat maakt dat het leven op de groep voor hen veilig is². Zij noemen o.a. voldoende rust, regelmaat, ruimte en privacy; een aanpak gericht op herstel in plaats van beheersing; het benoemen wat goed gaat in plaats van wat verkeerd gaat; respect; vertrouwen, dat de groepsleiders het goede voorbeeld geven.

Goede samenwerking tussen school en instelling belangrijk voor een veilig en verantwoord leefklimaat

In het overleg over het toetsingskader heeft de sector gesloten jeugdzorg aangegeven dat ook de samenwerking met school een belangrijke factor is als het gaat om een veilig en verantwoord leefklimaat. Wanneer een jongere in de gesloten jeugdzorg behandeld wordt, werken de school en

---

¹ In het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg valt leefklimaat onder het thema opvoeding.

² Kwaliteitsstandaarden jeugdzorg Q4C, standaard 14. Zie ook bijlage 3.

de instelling tegelijkertijd met de jongere aan diens toekomst. De tijd die de jongere op school doorbrengt maakt een belangrijk deel uit van het dagprogramma. In een goede samenwerking versterken school en instelling elkaar en zorgen zij samen dat de jongere werkelijk een perspectief heeft voor zijn toekomst. Bij een ontbrekende of slechte samenwerking heeft de jongere daar zowel op school als op de leefgroep last van en wordt een belangrijke voorwaarde voor een veilig en verantwoord leefklimaat niet vervuld.

Omdat de samenwerking met onderwijs zo belangrijk is voert de inspectie het toezicht stap 2 uit samen met de Inspectie van het Onderwijs. De inspecties richten zich daarbij op het onderwijs dat *binnen* de instelling wordt gegeven. De Inspectie van het Onderwijs doet niet tegelijkertijd toezicht naar de kwaliteit van de school, wanneer zij een dergelijk toezicht kort voor het gemeenschappelijke toezicht nog heeft uitgevoerd bij de school. Het rapport van dit eerdere toezicht bij de school wordt als bijlage bij dit rapport gevoegd. Wel wordt onderzocht hoe de samenwerking is tussen instelling en school.

Dit rapport

De Inspectie Jeugdzorg geeft in dit rapport antwoord op de vraag in hoeverre Rentray, locatie Eefde in staat is een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden. De Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg geven samen antwoord op de vraag of de kwaliteit van de samenwerking tussen school en instelling voldoende is.

Bij Rentray, locatie Eefde wordt het onderwijs binnen de instelling verzorgd door Rentray Onderwijs locatie Eefde. Bij Rentray Onderwijs locatie Eefde was op het moment van het onderzoek sprake van een aangepast toezichtsarrangement, waarbij de Inspectie van het Onderwijs afspraken had gemaakt met de school over noodzakelijke kwaliteitsverbeteringen. De Inspectie van het Onderwijs heeft haar deel van het onderzoek ingevuld als een afrondend kwaliteitsonderzoek voor het onderwijs bij Rentray, locatie Eefde. De uitkomsten van dit onderzoek bevinden zich in bijlage 2.

Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* staan de bevindingen van de Inspectie Jeugdzorg over het leefklimaat van de jongeren in de instelling.

In *hoofdstuk 3* staan de bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg over de kwaliteit van de samenwerking tussen school en de instelling.

In *hoofdstuk 4* staan de eendoordelen van de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs.

In *bijlage 1* staat het toetsingskader. Hierin worden de thema's beschreven waarop de inspecties toetsen.

In *bijlage 2* staat het rapport van bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs.

In *bijlage 3* staat de onderzoeksopzet van de Inspectie Jeugdzorg beschreven.

In *bijlage 4* staat de inhoudelijke reactie van de instelling op het rapport.

Hoofdstuk 2 Het leefklimaat in Rentray, locatie Eefde

Het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg naar het leefklimaat kent vier thema's waarin de verwachtingen van de inspectie zijn aangegeven. De verwachtingen staan in het toetsingskader, dat in bijlage 1 is opgenomen. De thema's zijn:

- *het dagprogramma (routine leefgroep en vrije tijd)*³;
- *passende en aandachtvolle omgeving*;
- *aandacht voor samenstelling groep*;
- *voldoende toegerust personeel leefgroep*.

Dit hoofdstuk bevat vier paragrafen die gewijd zijn aan de vier thema's. Elk thema is uitgewerkt in een criterium met bijbehorende indicatoren. De criteria geven weer wat de inspectie verwacht. De scores op de indicatoren geven aan in hoeverre een instelling aan de verwachting voldoet.

Elke paragraaf begint met een tabel met daarin het criterium en de scores van de inspectie per indicator op een tweepuntsschaal: operationeel en niet operationeel.⁴

In het toetsingskader in bijlage 1 geeft de inspectie per criterium aan wanneer zij het als operationeel beoordeelt. De inspectie verwacht voor elke indicator een score operationeel.

In de toelichting na de tabel staan de feitelijke bevindingen: wat de inspectie tijdens haar toezicht met betrekking tot de indicatoren heeft gehoord en gezien. Het is mogelijk dat de feitelijke bevindingen samen een genuanceerd beeld geven met positieve en negatieve aspecten. Wanneer de inspectie een indicator als *niet operationeel* beoordeelt, wordt voorafgaand aan de feitelijke bevindingen toegelicht welke bevindingen hebben geleid tot het oordeel.

2.1 Dagprogramma

Scores per indicator

Criterium De instelling zorgt voor een passende dagbesteding en –structuur voor de jongeren	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Dagprogramma sluit aan bij behoeften jongeren	✓	
Dagprogramma met voldoende en gevarieerd aanbod	✓	
Dagprogramma met invloed jongeren	✓	

³ De subthema's school en samenwerking tussen instelling en school komen aan bod in hoofdstuk 3.

⁴ De scores zijn dus anders dan in het toezicht stap 1, waarin sprake was van een vierpuntsschaal: afwezig, aanwezig, operationeel en geborgd. De reden hiervoor is dat het toezicht naar het leefklimaat zich bij uitstek richt op de praktijk. Beleid op het gebied van leefklimaat is nauwelijks aan de orde in het onderzoek.

Toelichting

Dagprogramma sluit voldoende aan bij behoeften jongeren

De jongeren volgen binnen de instelling een dagprogramma dat drie elementen bevat: de dagelijkse routine in de leefgroep, school/werk en de vrije tijd. Er is een apart dagprogramma voor de dagen in het weekend. In vakanties wordt vaak een week kamp georganiseerd. Soms bestaan die vooral uit fysieke uitdagingen, met als doel om de jongeren succeservaringen op te laten doen. Een andere keer juist meer uit leerzame of ontspannende onderdelen.

De besloten groepen hebben een dagprogramma met veel structuur. Zo staan vaste tijden voor alle activiteiten, is er iedere dag een rustuur waarop de jongeren op hun kamer zijn en zijn er veel groepsactiviteiten. Afhankelijk van de fase waar ze in zitten hebben jongeren een aantal vrijheden. Bijvoorbeeld naar de supermarkt gaan of naar de stad. In een latere fase mag dat ook samen met een groepsgenoot.

In de open groepen staan alleen de etenstijden, taken op de groep, het wekelijkse groepsoverleg en een aantal trainingen zoals vertrektraining vast. Verplichte rustmomenten zijn daar niet. Wel drinken jongeren wat met de groepsleiding wanneer ze uit school komen en kijken ze met elkaar het achtuurjournal.

Afhankelijk van de fase waar jongeren in zitten kunnen ze op de groep, buiten de groep of buiten het terrein aan individuele activiteiten deelnemen. Dit alles wel in overleg en met toestemming van de groepsleiding.

Aanbod dagprogramma voldoende en gevarieerd genoeg

In de besloten groepen staan er voor een aantal avonden verplichte groepsactiviteiten op het programma. De activiteiten voor de jongensgroepen bestaan vooral uit sport. Die voor de meisjesgroepen bevatten ook nog een bewustwordingsavond.

Op de groepen zelf zijn spelletjes, boeken, een computer en tijdschriften aanwezig. Afhankelijk van de leeftijd of interesses van de jongeren in de groep worden ook materialen als lego, een spelcomputer en opmaakspullen aangeschaft. De computers op de groepen functioneren niet altijd naar behoren.

Op het terrein is een activiteitscentrum waar jongeren onder begeleiding van een groepsleider of een activiteitenbegeleider hobby's kunnen uitoefenen of kunnen biljarten of een film kijken.

Jongeren kunnen ook met de groepsleiding gaan vissen of wandelen. De jongeren die dat nodig hebben, kunnen individueel onder begeleiding van een therapeut onder andere paardrijden of djembé-les krijgen. Wanneer nodig kan de groep in tweeën gesplitst worden om meer maatwerk in kleinere groepen te bieden.

In weekends en vakanties kunnen jongeren afhankelijk van hun fase ook een baantje aanvragen op het terrein, zoals het uitmesten van de paardenstallen of helpen in de loge. Ze verdienen daar 2,50 euro per uur mee. Dat geld kunnen ze uitgeven aan een hobby of iets anders voor zichzelf. Vanaf fase 3 is er ook ruimte voor activiteiten buiten het terrein. Zo gaan er jongeren naar een buitensport of hebben ze een bijbaantje. Groepsactiviteiten zijn verplicht, maar buitenactiviteiten gaan voor.

In vakanties vallen activiteiten wel eens uit omdat er onvoldoende personeel beschikbaar is. Soms gaan activiteiten niet door omdat het gedrag van jongeren dat niet toelaat.

Jongeren hebben invloed op het dagprogramma

In alle groepen is de groepsvergadering de plek waar groepsactiviteiten kunnen worden aangevraagd. Dit moet soms al een tijdje van tevoren. Niet alle jongeren kunnen dit al even goed, waardoor het voorkomt dat er op een avond of in het weekend geen activiteiten buitenshuis zijn. Een gebrek aan budget of te eentonige aanvragen, zoals iedere week karten, kunnen redenen zijn voor de groepsleiding om aanvragen af te keuren. Groepsleiders proberen jongeren te stimuleren realistische activiteiten aan te vragen. Maar verveling is, zij het met mate, ook toegestaan. Jongeren beseffen meestal hun eigen aandeel in het niet doorgaan van activiteiten. Individuele activiteiten op of buiten het terrein vragen jongeren aan bij de groepsleiding of bij de eigen mentor. Naarmate ze in een hogere fase zitten worden er meer activiteiten toegekend. Zo is er een jongere in fase 3 die op waterpolo zit.

2.2 Passende en aandachtvolle omgeving

 criterium De instelling zorgt voor een aandachtvolle omgeving voor de jongeren	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Goede kwaliteit fysieke leefomgeving	✓	
Fysieke leefomgeving met invloed jongeren	✓	
Respectvolle omgang	✓	
Aandachtvolle houding medewerkers ten opzichte van jongeren	✓	

Toelichting

De fysieke leefomgeving is van voldoende kwaliteit

De groepen zien er netjes uit en zijn gezellig ingericht. De besloten groepen zijn overzichtelijk ingedeeld en ingericht. In de open groepen is huiselijkheid belangrijker dan zichtlijnen. Wanneer er meubilair stuk is wordt dat snel gerepareerd. Jongeren hebben een aandeel in het schoonhouden van de groep. Maar ook groepsleiders dragen bij. Ze helpen ook bij het koken op de groepen waar jongeren koken. Op enkele groepen werkt een huishoudelijke hulp die kookt en schoonmaakt. Afhankelijk van de fase waar jongeren in zitten hebben ze TV op hun kamer. Minpunt op de groepen is dat de telefoon voor de jongeren op de gang hangt en dat iedereen dus mee kan luisteren. Ook is de ventilatie niet op alle slaapkamers optimaal. Jongeren klagen niet over het gebrek aan privacy bij het bellen. Wel over het gebrek aan ventilatie.

Jongeren hebben invloed op hun fysieke leefomgeving

Jongeren mogen op hun eigen kamer spullen ophangen op de daarvoor bestemde plekken zolang het maar niet aanstootgevend of gevaarlijk is. Hun invloed op de gezamenlijke ruimtes is beperkt maar via de huisvergadering kunnen ze wel wensen indienen voor de inrichting. Daar wordt ook het

menu samengesteld van de groepen waar de jongeren koken voor de groep. De groepsleiding bepaalt of de wensen gehonoreerd worden of niet. De groepsleiding betreft jongeren bij het aanschaffen van attributen voor de groep. Daar is ook budget voor.

De jongeren weten de weg naar de jongerenraad te vinden voor verbetering van hun leefomgeving. Zo vroegen en kregen meisjesgroepen via de jongerenraad meer verlichting op het terrein.

Omgang is respectvol

Iedere jongere heeft een mentor maar ook een schaduwmentor. Als het met die laatste beter klikt wordt er wel eens gewisseld. Jongeren hebben over het algemeen vertrouwen in de groepsleiders. Ze vinden het wel vervelend dat groepsleiders soms vertrouwelijke informatie van jongeren doorgeven aan de behandelcoördinator. Groepsleiders proberen aan de jongeren goed uit te leggen waarom dat soms niet anders kan.

Groepsleiders zijn zich bewust van hun voorbeeldfunctie. Ze proberen er op te letten dat ze gepaste kleding dragen en niet te veel lelijke woorden gebruiken. Ze spreken elkaar ook aan op incorrect gedrag of taalgebruik. Als verbeterpunt wordt genoemd dat groepsleiders hun kantoor netjes moeten houden. Ze verwachten tenslotte ook van jongeren dat zij hun kamer opruimen. Door zelf dagelijks op de groepen op het terrein te komen en door zich te laten informeren door de werkbegeleiders (pedagogische medewerkers A die dagdiensten draaien en extra taken vervullen binnen een team) houden unitmanagers zicht op het voorbeeldgedrag van groepsleiders. Bij zorgelijke signalen gaan ze in gesprek met de betreffende medewerker. De werkbegeleider werkt binnen een team ook nieuwe mensen in.

Medewerkers hebben aandachtvolle houding ten opzichte van jongeren

De groepsleiders zijn goed op de hoogte van de persoon van de jongeren en van hun interesses. Ze vragen actief naar de belevenissen van de dag en naar het wel en wee van familie. Groepsleiders delen ook veel complimenten uit. Bijvoorbeeld over goed gedrag of over goede resultaten op school. Mentoren hebben wekelijks meerdere serieuze gesprekken met hun mentorjongere. Groepsleiders brengen relatief veel tijd door op hun kantoor maar jongeren vinden dat niet altijd erg. De groepsleiders vinden namelijk wel voldoende tijd voor individuele gesprekjes, een spelletje of meehangen op de bank voor de televisie. Ze regelen ook veel voor de jongeren. Volgens het management is goede bejegening de basis voor goede behandeling.

2.3 Aandacht voor samenstelling leefgroep

 criterium De instelling heeft aandacht voor de samenstelling van de leefgroep	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Bewustzijn problematiek jongeren	✓	
Flexibele inzet personeel	✓	

Toelichting

Bij samenstelling van de leefgroep is de instelling bewust van de problematiek jongeren

Rentray locatie Eefde heeft de volgende variatie in groepen: besloten crisisgroep (meisjes en jongens), besloten LVB meisjesgroep, besloten LVB jongensgroep, open groep voor jongere meisjes, reguliere open en besloten jongensgroepen, reguliere open en besloten meisjesgroepen. Het hoofd behandeling bekijkt in welke groep een jongere gezien de leeftijd en problematiek het beste past. De voorkeur gaat ernaar uit dat een jongere direct in de groep komt die het meest geschikt voor hem/haar is. Soms wordt een jongere tijdelijk in een bepaalde groep geplaatst (bijv. als er tijdelijk geen plek is) en tot er ruimte is op de groep waar die het beste past. Ook komt het voor dat Rentray aangeeft dat ze geen plek heeft voor een bepaalde jongere. Bij crisisplaatsingen is het nauwelijks mogelijk rekening te houden met de problematiek van de jongere en de samenstelling van de groep. Er is dan vaak nog niet veel bekend over de jongere.

De meeste jongeren beginnen op de besloten groep en gaan daarna naar een open groep en vervolgens naar een buitengroep. De trajectgedachte wordt daarbij zoveel mogelijk gewaarborgd. Ook wordt er gekeken welke mentor past bij de jongere. Een groepsleider met veel ervaring in de problematiek wordt bij voorkeur als mentor of in ieder geval als schaduwmentor aangewezen. Signalen van groepsleiders over de groepssamenstelling worden serieus genomen door de unitmanager en behandelcoördinator. De achtergrond en stoornissen van jongeren en de groepsdynamiek zijn vaste onderwerpen in de teamvergaderingen. De behandelcoördinator speelt hierin een centrale rol. De behandelcoördinator komt ook veel op de groepen om de groepssamenstelling te kennen en om te zien waar de kwaliteiten van de GL liggen, wie ervaren is en wie versterking nodig heeft.

Binnen iedere groep zijn de fases 1 tot en met 5 mogelijk. De behandelcoördinator en unitmanager bepalen in overleg met de mentor in welke fase een jongere komt.

Er zijn voldoende mogelijkheden om het personeel flexibel in te zetten

Het is mogelijk maatwerk te leveren als een jongere extra begeleiding nodig heeft. Wanneer er geen weglooprisico is, kan voor een jongere een apart programma worden gemaakt. Zo is er een meisje dat niet goed tegen het groepsgebeuren kan en dat overdag naar de paarden gaat als de groep samen iets gaat doen. Maar voor wie nog niet alleen naar buiten kan, wordt een begeleider vrij gemaakt, veiligheid staat voorop.

De unitmanagers hebben de mogelijkheid om extra medewerkers in te roosteren als de problematiek van een jongere daarom vraagt. Daar is budget voor. Een voorbeeld hiervan is een meisje dat moeilijk te stabiliseren was en regelmatig afgezonderd moest worden. Er is toen besloten om extra groepsleiding in te zetten om haar extra te kunnen begeleiden.

2.4 Voldoende toegerust personeel leefgroep

 criterium De instelling draagt zorg voor voldoende toegerust personeel	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Verklaring omtrent gedrag medewerkers	✓	
Kennis en vaardigheden medewerkers	✓	
Toerusting personeel: sturing en coaching	✓	

Toelichting

Verklaring omtrent gedrag medewerkers

In het verleden werd voor nieuwe medewerkers voor indiensttreding een Verklaring omtrent het gedrag (VOG) aangevraagd. Sinds 2004 vraagt Rentray een Uittreksel Justitiële Documentatie (UJD) aan. Als er antecedenten in het UJD te zien zijn komt dit document niet in het dossier. In dat geval wordt in het personeelsdossier een document gevoegd waarin te zien is dat het geen bezwaarlijke antecedenten betrof en dat de kwestie met de medewerker is besproken.

Ook voor tijdelijke werknemers en stagiaires wordt een UJD aangevraagd. Wanneer tussen het einde van een stage en eventuele indiensttreding meer dan 6 maanden zit wordt een nieuw UJD aangevraagd.

In alle van de tien onderzochte personeelsdossiers is een VOG of UJD aangetroffen. In twee gevallen was de medewerker al enkele weken in dienst voor het document binnen was. In één geval was het UJD niet voor de juiste functie (voor inval-groepsleider terwijl de medewerker inmiddels beveiligingsmedewerker is). In de eerste functie van groepsleider is eerder sprake van nauw contact met de jongeren dan in de functie van beveiligingsmedewerker. Deze ongeregeldheden zijn daarom geen reden voor de inspectie om de indicator als niet operationeel te beoordelen omdat duidelijk is dat voor medewerkers die mogelijk in een één-op-één-situatie komen met een jongere een VOG of UJD beschikbaar is.

Kennis en vaardigheden medewerkers voldoende

Bij indiensttreding beschikken de medewerkers over pedagogische basiskennis. De A-medewerkers geven hen feedback op hun handelen en informeren de unitmanager over het kennisniveau. Ook geven de A-medewerkers hiaten in kennis binnen het team door aan de behandelcoördinator, die dit individueel of groepsgewijs met de groepsleiders oppakt. De behandelcoördinator informeert het team ook over de problematiek van iedere nieuwe jongere en geeft daarbij aan hoe groepsleiders het beste kunnen reageren op de jongere.

Alle medewerkers krijgen een cursus orthopsychiatrie, omgaan met ouders, competentiegericht werken, interactiewijzer en agressiehantering.

Groepsleiders geven jongeren de kans hun eigen problemen op te lossen maar grijpen tijdig in wanneer dit niet lukt.

Toerusting personeel: sturing en coaching zijn voldoende

Rentray stimuleert de groepsleiders een HBO-opleiding te volgen voor zover ze dat nog niet hebben gedaan. Hiertoe ging Rentray een samenwerkingsverband aan met de Saxion Hogeschool. Een aantal behandelcoördinatoren van de instelling geven daar als onderdeel van de samenwerking ook les. De samenwerking levert Rentray in de praktijk het volgende op:

- medewerkers leren net wat verder te kijken;
- de opgedane kennis is direct in de praktijk toe te passen (casusgericht onderwijs);
- medewerkers brengen hun opgedane kennis in de teamvergadering in;
- Rentray krijgt er mondige en meedenkende medewerkers van;
- richting de jongeren handelen deze medewerkers meer doordacht (op basis van competenties en methodiek) en minder vanuit emotie.

Nieuwe medewerkers krijgen een inwerkplan en krijgen werkbegeleiding van de A-medewerkers. De behandelcoördinatoren weten uit hun bezoeken aan de leefgroep, uit analyse van incidenten en uit trainingen die ze aan de groepsleiders geven wat medewerkers kunnen en weten. Ze delen deze kennis met de unitmanagers, die het meenemen in de POP-gesprekken. Daarnaast heeft iedere groepsleider een opleidingskaart met daarop de door hen gevolgde opleidingen/trainingen/cursussen.

Hoofdstuk 3 De samenwerking tussen Rentray locatie Eefde en Rentray Onderwijs locatie Eefde

Dit hoofdstuk gaat over het thema samenwerking tussen school en instelling. Het thema is uitgewerkt in een criterium met bijbehorende indicatoren. Het criterium geeft weer wat de inspecties verwachten. De scores op de indicatoren geven aan in hoeverre een school en een instelling aan de verwachting voldoen.

Het hoofdstuk begint met een tabel met daarin het criterium en de scores van de inspecties per indicator op een tweepuntschaal: operationeel en niet operationeel.

In het toetsingskader in bijlage 1 geven de inspecties per criterium aan wanneer zij het als operationeel beoordelen. De inspecties verwachten voor elke indicator een score operationeel.

In de toelichting na de tabel staan de feitelijke bevindingen: wat de inspecties tijdens het toezicht met betrekking tot de indicatoren hebben gehoord en gezien. Het is mogelijk dat de feitelijke bevindingen samen een genuanceerd beeld geven met positieve en negatieve aspecten. Wanneer de inspecties een indicator als *niet operationeel* beoordelen, wordt voorafgaand aan de feitelijke bevindingen toegelicht welke bevindingen hebben geleid tot het oordeel.

3.1 Samenwerking instelling en school

Criterium De instelling en de school zorgen voor een aandachtvolle omgeving voor de jongeren	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Onderwijs essentieel onderdeel behandeling	✓	
School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren	✓	
School en instelling werken voldoende samen bij het behandelplan	✓	
School en instelling werken voldoende samen bij incidenten	✓	

Toelichting

Onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling

De school op het terrein van Rentray is niet gesloten. Zo zijn er geen hekken en gaan deuren niet op slot. Daarom kunnen jongeren daar pas naar toe wanneer een inschatting is gemaakt van het weglooprisico. Dit is uiterlijk binnen een week na opname het geval. Indien het risico hoog is krijgen jongeren lesstof aangeboden op hun groep. Het streven is wel altijd ze zo snel mogelijk naar school te laten gaan omdat het lesaanbod daar groter en meer gevarieerd is. Bij lesuitval blijven jongeren op school en krijgen ze les van een andere docent. Afhankelijk van hun fase kunnen jongeren ook een school buiten het terrein bezoeken.

School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren

De groepsleiding stuurt iedere ochtend een mail naar school en behandelcoördinator met informatie die nodig is om de jongeren goed te kunnen benaderen en begeleiden. Vanuit school gaat er alleen informatie naar de groep wanneer er iets bijzonders is gebeurd in de klas. Dat gaat dan via de behandelcoördinator die het bericht terugkoppelt naar de groepsleiders. De beperkte terugkoppeling vanuit school is een bewuste keuze van Rentray, die zo veel mogelijk de situatie van het regulier voortgezet onderwijs wil nabootsen.

Docenten benaderen incidenteel een behandelcoördinator wanneer zij vragen hebben over gedrag van een jongere in de klas. Groepsleiders lopen met de jongeren mee naar school en halen hen ook weer op. Op die momenten is er, zij het beperkt, ruimte voor contact tussen docenten en groepsleiders.

De samenwerking tussen school en instelling is in het afgelopen jaar sterk verbeterd. Wat nog voor verbetering vatbaar is is het handhaven van dezelfde regels, bijvoorbeeld wat betreft het toezicht op roken van jongeren onder de 16.

School en instelling werken voldoende samen bij het behandelplan

De school maakt het wettelijk verplichte Individuele Handelingsplan (IHP) en de instelling maakt voor iedere jongere een individueel behandelplan. Zes weken nadat de jongere in de instelling gestart is en vervolgens ieder half jaar is er voor iedere jongere een Individuele Behandelbespreking (IBB). Daar zijn naast de jongere, ouders, unitmanager, behandelcoördinator, ITB-er, maatschappelijk werker en voogd ook de mentor en docent bij aanwezig. In dit overleg worden gezamenlijke afspraken gemaakt over de behandelplan.

Rentray is van plan om het behandelplan eens in de 3 maanden te evalueren in het bijzijn van dezelfde personen als hierboven beschreven.

School en instelling hebben daarnaast regelmatig overleg over hoe het met de jongere gaat. De behandelcoördinator van Rentray is in verband daarmee eens in de 6 weken aanwezig bij de leerlingenbespreking voor overleg over de jongeren. School en instelling geven aan te werken aan verbetering van de samenhang tussen de beide plannen. Als het gaat om het volgen en begeleiden van de sociaal-emotionele ontwikkeling is de afstemming volgens hen toegenomen.

De Inspectie van het Onderwijs heeft geconstateerd dat het IHP nog onvoldoende concreet is in omschrijving van de doelen waaraan gewerkt wordt, wat evaluatie van deze doelen en eventuele bijstelling in het vervolgplan moeilijk maakt. De beoordeling van het IHP is opgenomen in bijlage 2 waarin het rapport van de Inspectie van het Onderwijs is opgenomen.

School en instelling werken voldoende samen bij incidenten

Wanneer er op school een incident plaatsvindt haalt de docent de onderwijscoördinator of directeur er bij. Wanneer het niet lukt een jongere te kalmeren dan overlegt school met de unitmanager. Die bepaalt in overleg met de behandelcoördinator of een jongere terug naar de groep gaat. Dit komt maar zelden voor. School vult een incidentenformulier in dat door Rentray in het registratiesysteem wordt verwerkt. De behandelcoördinator en unitmanager krijgen een afschrift. Incidenten worden zo veel mogelijk op school afgehandeld. Indien nodig gaat een groepsleider naar school om daarbij te ondersteunen.

Ieder kwartaal worden groepsleiders en docenten door dezelfde trainers getraind in het omgaan met agressie, ieder in hun eigen werkomgeving. De behandelcoördinator behandelt een theoretisch gedeelte bij de training.

Hoofdstuk 4 Eindoordelen

In dit hoofdstuk oordeelt de Inspectie Jeugdzorg in hoeverre de instelling in staat is een veilig en verantwoord leefklimaat voor jongeren te bieden en oordelen de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg of de school en de instelling voldoende samenwerken.

Paragraaf 4.1 bevat het eindoordeel van de Inspectie Jeugdzorg over het leefklimaat in de instelling.

Paragraaf 4.2 bevat het eindoordeel van de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs over de samenwerking tussen instelling en school.

4.1 Eindoordeel Inspectie Jeugdzorg

Het eindoordeel van de inspectie luidt dat de kwaliteit van het leefklimaat in Rentray, locatie Eefde voor jongeren goed is.

De instelling scoort alle 12 indicatoren 'operationeel' en voldoet daarmee aan de verwachtingen van de inspectie.

De instelling komt goed uit het onderzoek wat betreft de volgende punten:

- De instelling zorgt goed voor een passende dagbesteding en dagstructuur voor de jongeren. Alle indicatoren op het gebied van het dagprogramma zijn operationeel.
- De instelling biedt de jongeren een aandachtvolle omgeving en scoort alle indicatoren op het gebied van een passende en aandachtvolle omgeving operationeel.
- De instelling heeft verschillende soorten leefgroepen en houdt rekening met de leeftijd en problematiek van jongeren bij de beoordeling welke leefgroep voor hen het meest geschikt is. Wanneer de problematiek van jongeren daarom vraagt, zijn er voldoende mogelijkheden om extra begeleiding in te zetten op de leefgroepen. Alle indicatoren op het gebied van aandacht voor samenstelling leefgroep zijn operationeel.
- Het personeel is duidelijk toegerust voor het werk met de jongeren. Ook alle indicatoren op het gebied van voldoende toegerust personeel scoort de instelling operationeel.

4.2 Eindoordeel Inspectie Jeugdzorg en Inspectie van het Onderwijs

Het eindoordeel van de inspecties luidt dat Rentray, locatie Eefde en Rentray Onderwijs locatie Eefde voldoende samenwerken, wat een belangrijke voorwaarde is voor een veilig en verantwoord leefklimaat voor jongeren.

De instelling scoort alle indicatoren 'operationeel' en voldoet daarmee aan de verwachtingen van de inspecties.

Instelling en school komen goed uit het onderzoek wat betreft de volgende punten:

- In de samenwerking tussen instelling en school is flink geïnvesteerd.
- Positief is dat unitmanagers en behandelcoördinatoren actief betrokken zijn bij incidenten en handelingsplannen.

Bijlage 1 – Toetsingskader inspecties

Toelichting op scoreclassificaties per criterium.

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
dagprogramma (leefgroep, vrije tijd)	De instelling zorgt dat het dagprogramma voldoende aansluit op de behoeften van jongeren	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat het dagprogramma aansluit bij wat ze willen en aankunnen - medewerkers passen binnen de mogelijkheden het dagprogramma aan op wat jongeren willen en aankunnen 	jongeren medewerkers dagprogramma
	De instelling zorgt voor voldoende en gevarieerd aanbod in het dagprogramma	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat er voldoende dagprogramma is met een gevarieerd aanbod - medewerkers zorgen voor voldoende dagprogramma met een gevarieerd aanbod 	jongeren medewerkers dagprogramma
	De instelling zorgt ervoor dat de jongeren voldoende invloed kunnen hebben op het dagprogramma	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat zij invloed hebben op de invulling van het dagprogramma - medewerkers bieden jongeren de mogelijkheid om invloed te hebben op de invulling van het dagprogramma 	jongeren medewerkers
dagprogramma (school)	De intake van de school is van voldoende kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> - school heeft een heldere intakeprocedure waarbij voorgeschiedenis en toekomstige schoolloopbaan expliciet worden vastgelegd samen met de jongere 	jongeren documenten
	De school zorgt dat iedere leerling op het juiste niveau met het onderwijs begint	<ul style="list-style-type: none"> - commissie van begeleiding (CvB) bepaalt voor <i>alle</i> leerlingen de beginsituatie 	CvB leerlingendossiers
	De school volgt de vorderingen en ontwikkelingen van de leerlingen voldoende	<ul style="list-style-type: none"> - voor alle leerlingen is er een leerlingvolgsysteem en op basis van dit systeem wordt het onderwijs vormgegeven 	medewerkers school leerlingendossiers
	De school heeft per leerling een toegesneden handelingsplan	<ul style="list-style-type: none"> - de school heeft een aanbod en aanpak die past bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen verwoord in het handelingsplan 	medewerkers school leerlingendossiers
	De school heeft aandacht voor de samenstelling van de schoolgroepen	<ul style="list-style-type: none"> - de school bepaalt de samenstelling van de schoolgroepen aan de hand van de ontwikkelingsbehoeften van individuele jongeren 	medewerkers school jongeren lesobservaties

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
	De school zorgt dat het personeel goed toegerust is voor het werk	<ul style="list-style-type: none"> - medewerkers worden structureel ondersteund bij het uitvoeren van hun dagelijkse werkzaamheden en maken gebruik van inwerkprogramma's, interne opleidingen en andere ondersteuningsvormen 	medewerkers school documenten
Samenwerking instelling en school	Het onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling en heeft een vanzelfsprekende plaats	<ul style="list-style-type: none"> - bij opname in de instelling gaan jongeren zo snel mogelijk naar school - jongeren vertellen dat ze niet lang (1 à 2 weken) op plaatsing op school hebben gewacht - er is geen lesuitval waardoor jongeren niet naar school kunnen - de school registreert en analyseert de lesuitval 	jongeren medewerkers instelling en school documenten
	School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren	<ul style="list-style-type: none"> - de inhoud van het multidisciplinair overleg is vastgelegd en betreft in ieder geval de dagelijkse begeleiding van individuele jongeren, zowel op de groepen als op school 	medewerkers instelling en school
	School en instelling werken voldoende samen bij het handelingsplan	<ul style="list-style-type: none"> - bespreken en evalueren van de handelingsplannen is ingebed in de overlegstructuur van de school en maakt onderdeel uit van het overleg met de instelling 	medewerkers instelling en school jongeren
	School en instelling werken voldoende samen bij incidenten	<ul style="list-style-type: none"> - de samenwerking tussen school en instelling is geformaliseerd en maakt deel uit van het instellingsbeleid - de procedure voor het melden en registreren van incidenten is bij de medewerkers bekend en wordt als zodanig ook toegepast - er is een overzichtelijke incidentenregistratie <p>toedracht en afhandeling van incidenten wordt grondig onderzocht en vastgelegd</p>	medewerkers instelling en school jongeren leerlingendossiers
Aandachtvolle omgeving	De instelling zorgt voor een fysieke leefomgeving van voldoende kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren zijn tevreden over hun fysieke leefomgeving - de leefgroepen zijn passend en veilig ingericht - de leefgroepen zijn zichtbaar schoon 	jongeren medewerkers observatie

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
	De instelling zorgt ervoor dat de jongeren voldoende invloed kunnen hebben op hun fysieke leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat zij invloed hebben op de inrichting van hun fysieke leefomgeving - medewerkers bieden jongeren de mogelijkheid invloed uit te oefenen op hun fysieke leefomgeving 	jongeren medewerkers observatie
	De instelling zorgt ervoor dat de omgang binnen de instelling voldoende respectvol is	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat respect binnen de instelling belangrijk is - jongeren ervaren dat zij medewerkers kunnen vertrouwen - medewerkers zijn zich bewust van hun voorbeeldgedrag en geven zelf het goede voorbeeld 	jongeren medewerkers
	De instelling zorgt ervoor dat de medewerkers een aandachtvolle houding hebben ten opzichte van de jongeren	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat er aandacht is voor hun interesses, familie, vrienden, identiteit, kleding, voeding, levensovertuiging, etc. - jongeren ervaren dat de medewerkers goed gedrag opmerken en complimenten maken - medewerkers hebben aandacht voor de interesses, familie, vrienden, identiteit, kleding, voeding, levensovertuiging, etc. van de jongeren - medewerkers belonen positief gedrag - medewerkers maken tijd en hebben aandacht voor de jongeren 	jongeren medewerkers
Aandacht voor samenstelling leefgroep	De instelling heeft aandacht voor de samenstelling van de leefgroepen	<ul style="list-style-type: none"> - medewerkers zijn zich bewust van de problematiek van de jongeren bij de samenstelling van de leefgroep 	medewerkers
	De instelling heeft aandacht voor de inzet van personeel	<ul style="list-style-type: none"> - de instelling gaat flexibel om met inzet personeel wanneer de problematiek van jongeren daar om vraagt 	medewerkers
Voldoende toegerust personeel	De instelling heeft alleen medewerkers met een VOG in dienst	<ul style="list-style-type: none"> - van medewerkers wordt een verklaring omtrent het gedrag gevraagd (VOG) 	personeelsdossiers medewerkers
	De instelling heeft medewerkers met voldoende kennis en vaardigheden in dienst	<ul style="list-style-type: none"> - medewerkers hebben voldoende pedagogische kennis. - medewerkers hebben voldoende kennis over de problematiek van de aanwezige populatie en handelen ernaar 	personeelsdossiers medewerkers jongeren

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
		- medewerkers hebben voldoende vaardigheden	
	De instelling zorgt dat het personeel goed toegerust is voor het werk	- De instelling stuurt/coacht medewerkers op hun werk in de leefgroep	medewerkers

Bijlage 2 – Rapport van bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs

---

(Zie hierna.)

Bijlage 3 – Het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg

Aanleiding en probleemstelling

In september 2008 heeft de MOgroep het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg vastgesteld. Het Kwaliteitskader bevat veldnormen voor de sector en is opgesteld door afgevaardigden van de gesloten jeugdzorgaanbieders samen met de betrokken inspecties; naast de Inspectie Jeugdzorg zijn dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs.

Het nieuwe zorgaanbod is nog in ontwikkeling, daarom staan in het Kwaliteitskader *drie stadia* waarin de aanbieders van gesloten jeugdzorg moeten gaan voldoen aan deze normen. In navolging van de drie stadia in het Kwaliteitskader, heeft de Inspectie Jeugdzorg toezicht in drie stappen gepland. Zij noemt dit het stapsgewijze toezicht, dat zij op verzoek van de minister voor Jeugd en Gezin uitvoert op alle instellingen voor gesloten jeugdzorg in de periode 2008 t/m 2012.

De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2009 en 2010 stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd, inclusief enige hertoetsen bij instellingen die bij het toezicht in eerste instantie geen voldoende hadden gescoord. Dit was het toezicht op de rechtspositie van jongeren in de gesloten jeugdzorg⁵.

In 2010 en 2011 is de uitvoering van stap 2 van het stapsgewijze toezicht aan de beurt. Net als stap 1 vindt ook stap 2 plaats bij alle instellingen voor gesloten jeugdzorg.

De inspectie voert dit toezicht stap 2 uit samen met de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie voor de Gezondheidszorg. In stap 2 komen normen uit de volgende thema's in het Kwaliteitskader aan bod: Opvoeding, Dagprogrammering en Personeel.

Samengevat gaat het hier om het dagelijkse leven van de jongeren in de instelling en om randvoorwaarden voor behandeling.

Het belang van het kind staat voor de inspectie voorop. In stap 1 toetst de inspectie de rechtspositie van de kinderen en hoe er wordt omgegaan met hun verloop. In stap 2 wordt het leefklimaat binnen de instelling getoetst. Dat het leefklimaat de behandeling van de kinderen (en jongeren) ondersteunt, is volgens de inspectie een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van hun behandeling. Het Kwaliteitskader geeft onder het thema 'Opvoeding' een aantal normen over het leefklimaat die veelal open geformuleerd zijn.

De inspectie heeft zich voor de invulling van deze open normen door een aantal bronnen laten inspireren:

- een bijeenkomst "*Open normen*" die zij heeft georganiseerd met vertegenwoordigers uit "het veld" in oktober 2009;
- het boek "*Kwaliteitsstandaarden jeugdzorg Q4C. Wat kinderen en jongeren belangrijk vinden als ze niet thuis wonen*"⁶;

---

⁵ In de inleidende notitie aan de minister over het stapsgewijze toezicht wordt stap 1 het toezicht op de gesloten leefomgeving genoemd. De criteria over de rechtspositie zijn in het Kwaliteitskader onder dit thema opgenomen.

⁶ Onder redactie van Fiet van Berk en Leo Rutjes, Houten 2009.

- het rapport "*Goed bejegenen. Beginselen voor het omgaan met ingeslotenen*" van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming⁷;
- het artikel "*Pedagogisch handelen in de residentiële zorg. Zes uitgangspunten voor een goed pedagogisch klimaat*"⁸.

Deze bronnen zijn ook belangrijk geweest bij de keuze op welke criteria de inspectie zich bij het toezicht in het bijzonder zou richten en hoe de thema's Dagprogrammering en Personeel uit het Kwaliteitskader zijn ingevuld.

De samenwerking met de Inspectie van het Onderwijs betreft met name het thema Dagprogrammering, omdat hierin het onderwijs een essentieel onderdeel vormt. Het onderwijs kan wezenlijk bijdragen aan het perspectief van de jongeren. Daarnaast is goede samenwerking en uitwisseling tussen instelling en school een belangrijke voorwaarde voor een goede behandeling. De beide inspecties voeren samen het toezicht stap 2 uit, de Inspectie Jeugdzorg in de instelling en de Inspectie van het Onderwijs in de bijbehorende school.

De samenwerking met de Inspectie voor de Gezondheidszorg betreft met name het thema Personeel, omdat het van belang is dat het personeel voldoende toegerust is om een psychische of psychiatrische stoornis bij de jongeren te herkennen en om escalatie van problematisch gedrag te voorkómen. De Inspectie Jeugdzorg toetst deze criteria. De Inspectie voor de Gezondheidszorg komt in actie als de bevindingen van de Inspectie Jeugdzorg daartoe aanleiding geven.

De Inspectie Jeugdzorg toetst, gezien de richting van het onderzoek, niet *alle* normen met betrekking tot de thema's Opvoeding, Dagprogrammering en Personeel. De keuze van de criteria en indicatoren komt voort uit de bovengenoemde inspiratiebronnen.

Een thema dat vanuit de instellingen voor gesloten jeugdzorg en vanuit de jongeren wordt aangegeven als belangrijk voor het leefklimaat is de samenwerking en het contact met de ouders. Omdat de inspectie met de sector heeft afgesproken dat de samenwerking met de ouders in stap 3 van het toezicht wordt getoetst, zal dit onderdeel bij stap 2 niet aan de orde komen. Voor een goed leefklimaat is ook veiligheid een belangrijk criterium. Omdat dit al getoetst is in de entreetoets, komt dit criterium bij stap 2 niet uitgebreid meer aan de orde.

Vraagstelling

De inspectie heeft de volgende vraagstelling voor het onderzoek geformuleerd:

In hoeverre is de instelling voor gesloten jeugdzorg in staat een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden?

Werkwijze

Het onderzoek per instelling bestaat uit een analyse van gegevens van de instelling en een praktijktoets.

---

⁷ Versie 2010.

⁸ Door Netty Jongepier, Macha Struijk en Peer van der Helm, gepubliceerd in JeugdenCo, Kennis 01-2010.

Er zit een vaste volgorde in het onderzoek:

1. opvragen feitelijke informatie bij de instelling (voor zover nog niet bij de inspectie bekend) over
  - o groeps grootte,
  - o aantal groepsleiders op de groep,
  - o verloop onder groepsleiders,
  - o opleidingsniveau groepsleiders,
  - o dagprogramma;
2. opvragen eigen score instelling op de indicatoren in het toetsingskader van de inspectie, vooraf te mailen aan de inspectie;
3. enquête op school kinderen / jongeren, af te nemen door de inspectie;
4. observaties op de leefgroepen;
5. interview met medewerker kwaliteit;
6. interviews met kinderen / jongeren;
7. interviews met groepsleiders;
8. interviews met gedragswetenschappers en teamleiders;
9. mogelijk analyse van enige cliëntendossiers.

De inspectie start met het analyseren van feitelijke informatie van de instellingen. De inspectie gebruikt de eigen scores van de instelling op de indicatoren in het toetsingskader om het toezicht op maat te maken.

De inspecteurs nemen daarna op de eerste dag van de praktijktoets een enquête af onder alle kinderen en jongeren met behulp van stemkastjes. Ook voert de inspectie observaties uit op de leefgroepen.

De inspectie analyseert mogelijk enige cliëntendossiers voor zover dit nodig is om eerder ingewonnen informatie te checken.

De werkwijze is zo ingericht dat deze betrouwbare informatie oplevert om het leefklimaat te beoordelen en de instellingen en de bewindspersoon op de hoogte te stellen van de kwaliteit, zodat waar nodig verbeteringen kunnen worden aangebracht.

De inspectie voert het toezicht uit in de tweede helft van 2010 en het eerste kwartaal van 2011 bij *alle* bestaande instellingen voor gesloten jeugdzorg. Bij instellingen met meerdere vestigingen streeft de inspectie naar toetsing van die vestiging die de inspectie nog niet eerder bezocht heeft.

Rapportage

De inspectie vraagt de instelling of het concept rapport feitelijke onjuistheden bevat en wat de inhoudelijke reactie van de instelling op het rapport is. Na verwerking van de feitelijke onjuistheden stelt de inspectie de rapportage vast. In het vastgestelde rapport neemt de inspectie de aanbevelingen aan de instelling op en, in een bijlage, de inhoudelijke reactie van de instelling. In het rapport komt een aparte paragraaf met het oordeel van de Inspectie van het Onderwijs over de school.

Als de inspectie de rapportages heeft vastgesteld, biedt zij deze aan aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en aan de instellingen zelf. De inspectie plaatst de vastgestelde rapporten op haar website.

De Inspectie Jeugdzorg schrijft na het toezicht stap 2 voor de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een geaggregeerde notitie over de resultaten van het toezicht stap 2.

Bijlage 4 – Inhoudelijke reactie van de instelling op het rapport

---

(Zie hierna.)